

Nastava klavira u doba pandemije

Kitner, Brigita

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Music / Sveučilište u Zagrebu, Muzička akademija**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:116:320917>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-20**

Repository / Repozitorij:

[Academy of Music University of Zagreb Digital Repository - DRMA](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU MUZIČKA AKADEMIJA

V. ODSJEK

BRIGITA KITNER

NASTAVA KLAVIRA U DOBA PANDEMIJE

DIPLOMSKI RAD

ZAGREB, 2022.

NASTAVA KLAVIRA U DOBA PANDEMIJE

DIPLOMSKI RAD

Mentor: Ida Gamulin, red.prof.art

Student: Brigita Kitner

Ak. god.: 2021./2022.

ZAGREB, 2022.

DIPLOMSKI RAD ODOBRILO MENTOR

Ida Gamulin, red.prof.art

Potpis

U Zagrebu,

DIPLOMSKI RAD OBRANJEN

Povjerenstvo:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Sažetak

Ovaj diplomski rad bavi se općenitim zakonitostima nastave s naglaskom na nastavu klavira u doba pandemije SARS CoV-2. Spominju se razlike između tradicionalne i suvremene nastave te se karakterizira pojava tzv. „online“ nastave. U radu se oslanja i na nastavu klavira, izazove prilikom održavanja nastave preko računalnih tehnologija te vrednovanje i problematiku ocjenjivanja. Objašnjavaju se novonastali modeli održavanja nastave te njihove prednosti i mane. Na samom kraju rada spominje se situacija sa održavanjem koncerata, seminara i javnih nastupa prilikom trajanja pandemije.

Ključne riječi

Online nastava, nastava klavira, nastavne metode

Summary

This thesis deals with the general laws of teaching with an emphasis on piano teaching in the era of the SARS CoV-2 pandemic. There are mentioned the differences between traditional and modern teaching and also the appearance of the so-called „online“ teaching. In this paper, also rely on piano teaching, challenges in teaching through computer technology, and evaluation and assessment issues. There are also explained the newly created models of teaching and their advantages and disadvantages. At the very end of the paper there are mentioned the situation with holding concerts, seminars and public appearances during the pandemic.

Sadržaj

1. Uvod	6
2. Definicija pojma škola	7
2.1. Glazbene škole u RH	7
3. Tradicionalna i suvremena nastava općenito	8
3.1. Tradicionalna nastava	8
3.2. Suvremena nastava.....	9
4. Nastava klavira: Odnos nastavnik-učenik	10
4.1 Izazovi online nastave klavira	11
5. Razvijanje tehnologije od početka pa do danas	12
6. Školovanje kod kuće i u svijetu za vrijeme Covid-19.....	13
7. Modeli odvijanja nastave za vrijeme pandemije koronavirusa	15
8. Vrednovanje na daljinu	16
8.1. Problematika ocjenjivanja na nastavi klavira	18
9. Javni nastupi, koncerti i seminari za vrijeme Covid-19	19
10. Zaključak	20
11. LITERATURA	21

1. Uvod

Jedna od najaktualnijih tema današnjice zasigurno je povezana s pojavom SARS-CoV-2, svima poznatijeg kao koronavirus. Svjetska zdravstvena organizacija je 11. ožujka 2020. godine proglasila stanje pandemije te se od tada naš život, kao i život drugih ljudi u svijetu, znatno promijenio. Pojava pandemije je osjetno ostavila traga i utjecala na djelovanje svih društvenih sustava, pa tako i na odgojno-obrazovni sustav.

Odlukom o obustavi izvođenja nastave u visokim učilištima, srednjim i osnovnim školama te redovnog rada ustanova predškolskog odgoja i obrazovanja i uspostavi nastave na daljinu (Vlada RH, 2020) realni svijet u kojem smo živjeli, preselio se u virtualni kojeg nismo toliko dobro poznavali.

Usljedio je niz mjera i preporuka, uputa i smjernica pomoću kojih smo u kratkom vremenu bili primorani preusmjeriti svoj život u nešto nepoznato, te se prilagoditi novom načinu rada preko raznih virtualnih platformi.

Iako o počecima nastave na daljinu znademo još od osamdesetih godina 20. stoljeća, „pravu“ online nastavu upoznajemo tek pojavom koronavirusa. Nagli prestanak koncerata, javnih satova i prosviravanja dodatno će utjecati na rad glazbenih škola, ali nažalost i na motiviranost učenika.

U ovom radu bavit ću se pojmom online nastave općenito te izazovima koje ona donosi u radu s učenicima na nastavi klavira.

2. Definicija pojma škola

Škola je jedinstven naziv za zajednicu učenika, učitelja, roditelja i ostalih stručnih djelatnika. Potječe iz grčke riječi „*schole*“ koju su preuzeli i Rimljani, a označava slobodno vrijeme i odmor, sasvim suprotna značenja od onoga danas. Većina zemalja ima formalni sustav obrazovanja koji je u većini slučajeva obvezan. Nakon osnovne škole učenici upisuju srednju školu, a potom visokoškolske ustanove poput fakulteta i sveučilišta koji nisu obvezni. Koncept grupiranja učenika u mjesto predviđeno za učenje traje još od antike. Formalne škole postoje još od antičke Grčke, antičkog Rima i stare Kine. Uz školu nam se veže i pojam obrazovanja. „*Obrazovanjem si uljepšavamo svoje ja. Bez srama učimo i pitajmo! Ispitivanje i istraživanje korijeni su znanja, a mišljenje i razmišljanje put su do njega*“, tvrdi Konfucije. Obrazovanje podrazumijeva ustanovu, proces i rezultat učenja, a isto tako i stjecanje znanja, vještina, umijeća i navika. Zadaća škole jest okupljanje djece, stvaranje radnih navika, prikupljanje znanja, učenje o međuljudskim odnosima i kasnije prikazivanje naučenog u vanjskom svijetu.

2.1. Glazbene škole u RH

„Cilj glazbenog odgojno-obrazovnog sustava jest pomoću odgoja i obrazovanja profesionalnih glazbenika različitih profila i zanimanja obogaćivati društvo glazbenom umjetnošću“ (MZO).

U vremenu u kojem živimo razne društvene aktivnosti pridonose kvaliteti života. „Neiscrpljiva bogatstva kulturnih dobara s područja muzičke umjetnosti treba da postanu pristupačna i razumljiva svakome čovjeku, a pjevanje i muziciranje treba da unese radost i ljepotu u život djece i trudbenika...“ (Joža Požgaj, 1950). Kao prvu hrvatsku glazbenu školu vodimo Glazbenu školu Vatroslava Lisinskog. Kao prva stalna ustanova za glazbeno obrazovanje osnovana je Škola zagrebačkog muzičkog društva, 16. veljače 1829. godine, na poticaj gitarističkog virtuozu Ivana Padovca i drugih ljubitelja glazbe.

Sve do 1920. godine to je bila škola Hrvatskog glazbenog zavoda te je nekoliko puta promijenila ime, a 1922. godine proglašena je Kraljevskom muzičkom akademijom¹.

U sklopu te akademije djelovale su niža, srednja i visoka glazbena škola koje su se s godinama izdvojile i osamostalile. Godine 1962. škola počinje djelovati pod sadašnjim imenom – Glazbena škola Vatroslav Lisinski. U Republici Hrvatskoj možemo se pohvaliti nizom od stotinjak glazbenih i umjetničkih škola od kojih većina ima vrlo bogatu tradiciju.

3. Tradicionalna i suvremena nastava općenito

Kroz povijest svjedočimo raznim promjenama u svim društvenim aspektima, pa tako i na strani odgojno-obrazovnog sustava. Od samih početaka nastave pa sve do danas pronalazimo razne metode i oblike koji nisu uvijek potvrdili zadovoljavajuću reakciju društva. Nastava, kao temeljni dio školskog rada, služi za stjecanje znanja te usvajanje činjenica koje su popraćene sadržajima objektivne stvarnosti, utječe na razvijanje psihičkih i fizičkih sposobnosti učenika te kao odgojni zadatak izgrađuje pozitivno ponašanje u školi i društvu.

U povijesti školstva postojali su razni oblici nastave među kojima razlikujemo tradicionalnu i suvremenu nastavu o kojima će biti riječ u idućem tekstu.

3.1. Tradicionalna nastava

Kroz prethodna, ali i sadašnja razdoblja najviše nezadovoljstva i negativne konotacije usmjereno je ka tradicionalnoj nastavi, koju Lasić (2015.) opisuje kao frontalni oblik rada u kojem učitelj ima ulogu predavača, a učenik pokušava zapamtiti što više informacija. Postoje 3 glavne karakteristike učenika koje najbolje opisuju tradicionalnu nastavu, a to su sjedenje, slušanje i gledanje.

¹ današnja Muzička akademija u Zagrebu

U ovakvom obliku nastave pažnja je usmjerena na učitelja koji na svojstven način izlaže sadržaje, a učenik je taj koji pasivno sluša te mehanički prepisuje definicije i pravila služeći se jedino udžbeničkom literaturom kojom dolazi do novih znanja i spoznaja.

Smatra se da na nastavi tradicionalnih obilježja svi učenici jednako brzo pamte i savladavaju sadržaje što, dakako, nije ispravna pretpostavka. Učitelj ne dobiva povratnu informaciju od strane svojih učenika čija su mišljenja i osobni stavovi zakinuti (Jakšić i sur. 2021).

S druge strane, tradicionalna, klasična nastava ima i svoje prednosti. Kako će učenici boraviti sa svojim vršnjacima, osjećat će pripadnost jedni među drugima, a vodstvo učitelja motivirat će ih i podsjećati na izvršavanje zadanih obveza.

Kao dio školske zajednice, učenici će učiti o međuljudskim odnosima i graditi emocionalnu inteligenciju.² Uz nabrojene nedostatke vezane uz tradicionalnu nastavu možemo zaključiti da za napredovanje učenika zaista mora postojati aktivno razmišljanje, sudjelovanje u nastavi te slobodno iznošenje činjenica. Bez toga, po mom mišljenju, napredak će biti usporen te neće biti izražajan.

3.2. Suvremena nastava

Kao što tradicionalan oblik nastave u središte stavlja predavača, tj. učitelja, u suvremenoj nastavi središte zauzima učenik. Glavni cilj suvremene nastave jest aktivno sudjelovanje učenika te poticanje stvaralačke kreativnosti pri čemu je važan zadatak nastavnika odabir kvalitetnih oblika i metoda rada. Nastavnik mora poticati učenike na diskusiju, iznošenje vlastitih mišljenja te rješavanje vlastitih ili simuliranih problema.

² Emocionalna inteligencija je „skup emocionalnih potreba, poriva i istinskih vrijednosti osobe koja upravlja svim oblicima vanjskih ponašanja“ (prema Goleman (2004), Hercigonja, 2018:13).

Jedan od ključnih zadataka suvremene nastave jest usvajanje znanja te dolaženje do raznih zaključaka na logički dosljedan sustav. Za razliku od tradicionalne nastave gdje je glavni i jedini izvor udžbenička literatura, u suvremenoj nastavi se koristi i suvremena tehnologija koja služi i nastavniku i učeniku.

Nastavnik mora biti taj koji motivira, daje pohvale te poštuje sve dobivene rezultate samostalnog učeničkog rada. Mora poznavati svakog učenika individualno te se svakome posvetiti s jednakom pažnjom. Osim što je nastavnik taj koji prenosi znanje, on svojom brigom i idejama potiče i unaprjeđuje odgojno-obrazovni sustav.

Kao što narodna poslovice glasi „Nije znanje znanje znati, već je znanje znanje dati“, učitelj mora biti velik u očima djeteta, i tek tada je ispunio svrhu svog rada.

4. Nastava klavira: Odnos nastavnik-učenik

„Sat klavira je stvaralački proces. Podučavanje ne smije biti diktiranje, već zajedničko otkrivanje, jer će se tako učenik lakše osamostaliti. Zajedničko istraživanje i doživljavanje glazbe učinit će i najjednostavnije zadatke interesantnima i uzbudljivijima“ rekao je E. M. Timakin u svojoj knjizi „Klavirska pedagogija“. Svako učenje nečeg novog je stvaralački proces. Predanim radom nastavnika te pomno osmišljenim programom nastava klavira postat će veliko umjetničko zadovoljstvo svakog koji ju pohađa, od onih najmanjih pa do profesionalnih pijanista.

Tijekom određenog vremena nastavnik će svom učeniku postati najveći autoritet-prikaz savršenog glazbenika i čovjeka. Boravkom na nastavi klavira učenik će upoznavati srž glazbe i graditi svoju jedinstvenu sliku o glazbenom svijetu. Nastavnik je taj koji mora prilagoditi svoje metode rada svakom djetetu individualno. Svaki učenik je prije svega dijete koje ima svoje svojstveno konkretno mišljenje pa se i nastavnik mora ponašati u skladu s time. *„Bolje je manje govoriti, ali ono što je rečeno neka bude djetetu razumljivo“* (E.M.Timakin, 1998).

Nastava klavira ne traži samo dobrog pedagoga i pijanistu, već i psihologa, teoretičara, muzikologa, a najviše zaljubljenika u glazbu koji će znati prenijeti svoje znanje na mlađe generacije. Kao dobar pedagog potrebno je baratati klavirskom literaturom i umijećem interpretacije te znati prenijeti znanje na drugoga. Pijanist mora „vladati“ svojim instrumentom, psiholog mora znati motivirati učenika i uvijek biti spreman na razgovor, teoretičar mora poučiti pravilno čitanje notnog teksta, a muzikolog približiti povijesne činjenice i zanimljivosti s aspekta glazbe (Zlatar, 2015.)

Kao jednu od prednosti nastave klavira navela bih da je nastava uvijek individualna. Zbog toga se možemo svakom djetetu posvetiti s jednakom pažnjom. Valja naglasiti da je individualna nastava jedino gdje se može posvetiti samo djeci, pošto ponekad to nije slučaj ni u obitelji. Zato nastavnik, osim rada vezanog uz klavir, mora i razvijati brojne pozitivne osobine svog učenika.

Pojavom koronavirusa i prelaskom dotadašnjeg načina rada „uživo“ u novi način rada „virtualno“ ili poznatije „online“, nastava klavira kao i nastava općenito, doživljava razne promjene. Najednom će prestati koncerti i javni nastupi i početak će prevladavati slušanje snimaka i online emitiranje. Suočeni s promjenama, dužni smo se prilagoditi „novom normalnom“ .

4.1 Izazovi online nastave klavira

Kao student i istovremeno nastavnik u osnovnoj glazbenoj školi suočila sam se s „izazovima“ virtualne nastave. Sve što smo do tada znali i radili morali smo zamijeniti i prilagoditi novom načinu rada - „online“. Potaknuti motiviranost djece preko kamere, objasniti im glazbene pojmove, odsvirati zadanu skladbu...Sve je to problematika s kojom su se susreli nastavnici, a s druge strane i učenici, odnosno studenti. U Hrvatskoj oko 6000 djece uči svirati klavir u 93 osnovne, 28 srednjih i 20 privatnih glazbenih škola, a podučava ih oko 520 nastavnika.³ Online nastava klavira zahtijevala je veliku angažiranost od strane svakog nastavnika da na što zanimljiviji i reprezentativniji način odradi svoju nastavu preko kamere te potakne motiviranost svojih učenika za vježbanje klavira. S druge strane, učenici su bili više vremena prepušteni sami sebi te stjecali samoodgovornost i samodisciplinu.

³ podaci iz 2012., ali sljedećih godina nije došlo do većih promjena

5. Razvijanje tehnologije od početka pa do danas

U današnje vrijeme gotovo je nezamislivo obrazovati se formalno ili neformalno bez upotrebe računala i tehnologije. Od pojave koronavirusa i početka online obrazovanja, računalo i Internet su postali svakodnevnica svakog učenika i studenta. Razvoj tehnologije olakšao nam je, osim samog života, i obrazovni proces.

Nakon izuma radija, filma, televizije i ostalih medija u drugoj polovici prošlog stoljeća, najavljen je dolazak novog vremena, onog u kojem danas živimo (Smiljčić, Livaja, Acalin, 2017).

1945. godine, po završetku Drugog svjetskog rata, za javnost su bile predstavljene računalne naprave koje su do tada bile vojna tajna. Već 5 godina kasnije, 1950. se na tržištu pojavljuju prva računala i od tada kreće njihovo razvijanje, kao i razvijanje telekomunikacije koja je danas sveprisutna.

Osim razvijanja telekomunikacije, razvijala su se i područja računalne tehnologije kao i mikroelektronike pod zajedničkim nazivnikom „IT“ odnosno, informacijska tehnologija (Smiljčić, Livaja, Acalin, 2017). U novije doba koristi se i naziv informacijska i komunikacijska tehnologija, tj. „IKT“.

U današnje vrijeme život je gotovo nezamisliv bez računala i multimedijских tehnologija. Proces učenja, pamćenja, pohranjivanja podataka, itd. učenicima može biti naporan i zamoran, no uz pomoć tehnologije stjecanje znanja postaje zanimljivije i jednostavnije. Razvitak računalne tehnologije je uvelike pomogao i olakšao održavanju online nastave koju smo bili primorani proći proteklih godina.

U Hrvatskoj je već 1971. godine osnovan Sveučilišni računski centar, skraćeno SRCE, kao institucija za razvoj računalne tehnologije koja već godinama podržava provedbu informacijsko-komunikacijske tehnologije sustava znanosti i visokog školstva unutar Republike Hrvatske.

Osim SRCA, u Hrvatskoj od 1995. godine kao državna institucija djeluje i CARnet - Hrvatska akademska i istraživačka mreža.

CARnet je javna ustanova koja djeluje u području informacijsko-komunikacijske tehnologije i njezine primjene u obrazovanju, u sklopu Ministarstva znanosti i obrazovanja. Oba sustava omogućuju razvoj i napredovanje IKT-a naše države.

Bez računala i tehnologije obrazovanje na daljinu naprosto ne bi bilo moguće. Korištenje multimedije u obrazovanju na daljinu je od vrlo velike važnosti jer nastavnik nije fizički prisutan uz učenike kako bi privukao njihovu pozornost, već se koristi vizualnim, auditivnim, audiovizualnim i ostalim multimedijским sadržajima. Zahvaljujući tehnologiji i multimediji klasično učenje i poučavanje napušta učionice i postaje nova neizostavna sastavnica života u odgoju i obrazovanju.

6. Školovanje kod kuće i u svijetu za vrijeme Covid-19

Kako bi spriječili daljnje širenje bolesti te kako bi se međusobno zaštitili, brojne djelatnosti su preselile svoj rad iz ureda u vlastiti dom. Isto tako, kako bi učenici i učitelji zaštitili svoje zdravlje nastavu su pohađali iz udobnosti svojih domova.

Odlukom o obustavi izvođenja nastave u visokim učilištima, srednjim i osnovnim školama te redovnog rada ustanova predškolskog odgoja i obrazovanja i uspostavi nastave na daljinu (Vlada RH, 2020) realni svijet preselio se u virtualni.

Početak nastave na daljinu je, kao i svaki početak nečeg novog, bio težak. Zahtijevao je izuzetnu organiziranost i snalažljivost učitelja, te poticanje samostalnosti i samousmjerenosti kod učenika. Nastava na daljinu, prema Ivani B. Kokić, odnosi se na međudnos učitelja i učenika u različitim okruženjima među kojima je potrebno komunicirati pomoću tehnologije. Vrlo je važan zadatak svakog nastavnika poznavanje svojih učenika individualno, te poznavanje njihovih osobina kako bi ih lakše potaknuli na samostalnost koja je jedan od ključnih elemenata ovakvog tipa nastave.

Počeci školovanja kod kuće sežu još iz doba antičke Grčke i Rima gdje su se djeca i mladi obrazovali kod kuće do određene dobi. Isto tako, pripadnici viših klasa imali su na raspolaganju učitelje iz raznih područja znanosti, dok su se djeca pripadnika srednje klase neformalno obrazovala kod svoje kuće uglavnom učeći zanate.

Dječaci su uz pomoć svojih očeva učili i usavršavali različite tehnike različitih zanata dok su djevojčice učile sudjelovati u domaćinstvu. Kako se razvijalo društvo i gospodarstvo, tako su se promijenili i životni uvjeti zbog kojih se obvezno školovanje produžilo do 17., odnosno 18. godine djetetova života, nakon čega se školovanje kod kuće potpuno ugasilo te se ono institucionaliziralo.

Korijene suvremenog obrazovanja kod kuće (eng. „homeschooling“) možemo pronaći u sedamdesetim i osamdesetim godinama 20. stoljeća. U mnogim državama svijeta većina roditelja bira baš ovaj oblik obrazovanja za svoju djecu. Jedino zemlje bivše Jugoslavije u kojima „homeschooling“ zakonski nije dopušten, su Hrvatska i Sjeverna Makedonija, iako je tijekom povijesti ovaj oblik obrazovanja bio dopušten u Republici Hrvatskoj do njegova ukidanja 1929. godine (Batarelo Kokić u Batarelo Kokić, i sur., 2020).

Pojavom koronavirusa roditelji učenika osmislili su novi naziv online obrazovanja, a to je „koronaškola“ koji je zaživio pomoću društvenih mreža. Brojni su roditelji počeli uspoređivati „homeschooling“ s „koronaškolom“ te ih međusobno povezivati. No postoje jasne razlike koje se očituju u tome da u „koronaškoli“ učitelji, nastavnici i roditelji nisu pripremljeni za ovakav način rada te uče putem, dok se u „homeschoolingu“ roditelji mjesecima pripremaju za obrazovanje svoje djece te su oni ti koji biraju takav oblik obrazovanja kao svoj životni stil koji će potrajati godinama. Isto tako, u „koronaškoli“ roditeljima nije ostavljen nikakav izbor. Oni moraju svoju djecu školovati od kuće te prilagoditi svoj posao i dotadašnji način života novim preprekama i zadacima (Batarelo Kokić i sur. 2020).

Ono što brine mnoge roditelje, kao i nastavnike jest akademski uspjeh učenika. Postoje razne predrasude da djeca učena kod kuće imaju slabiji uspjeh od djece u obrazovnim ustanovama.

Prema navođenju Sandre Car (Batarelo Kokić i sur. 2020) u istraživanjima provedenim posljednjih tridesetak godina učenici školovani kod kuće još nikada nisu postigli slabiji rezultat od učenika koji se obrazuju u obrazovnim institucijama.

Iz svega navedenog jasno je da „koronaškola“ i „homeschooling“ imaju sličnosti, no većinski različite elemente, te da predrasude o uspjehu učenika koji uče kod kuće nisu razlog za zabrinutost. Snalaženjem u ovoj izvanrednoj situaciji koja nas je obuhvatila 2020. godine, a traje još i danas, postoji mogućnost da neki od roditelja zaključe kako njihovoj djeci više odgovara školovanje kod kuće te potaknu promišljanja o legaliziranju „homeschoolinga“ u Republici Hrvatskoj.

7. Modeli odvijanja nastave za vrijeme pandemije koronavirusa

Početak razvijanja i širenja pandemije unutar Republike Hrvatske te prelaskom s „normalnog“ na „virtualno“ Ministarstvo znanosti i obrazovanja donijelo je odluku o 3 modela odgojno-obrazovnog rada koji se odnosio na vrtiće i na škole, a to su Model A – nastava u školi, Model B – mješoviti oblik nastave i Model C – nastava na daljinu.

Model A podrazumijeva da svi učenici prate nastavu u odgojno-obrazovnim ustanovama licem u lice uz pridržavanje donesenih uputa. S obzirom na to da je time povećan broj učenika u školama, mnoge škole su uvele dvije smjene kako bi izbjegle baš taj povećan broj djece, ali i nastavnog i nenastavnog osoblja. Prednost Glazbenih škola, a posebno instrumentalnih smjerova jest ta da se nastava uvijek održava individualno te ne postoji problematika s povećanim brojem učenika na jednome mjestu (MZO, 2020).

Model B podrazumijeva da učenici prate nastavu djelomično u školi, a djelomično kod kuće, tj. online ovisno o trenutnoj epidemiološkoj situaciji. U praksi je bilo provedeno da učenici od I. do IV. razreda osnovne škole prate nastavu uživo u školama, a učenici od V. do VIII. razreda prate nastavu od doma (MZO, 2020).

Model C podrazumijeva to da svi učenici prate nastavu na daljinu i to na dva načina, a to su komunikacija na daljinu učenik-učitelj/nastavnik te samostalan rad učenika. Ovaj model je zasigurno najteži oblik rada za sve nastavnike, a posebno nastavnike glazbenih škola zbog raznoraznih problematika povezanih sa kvalitetom zvuka preko platforma koje se koriste za održavanje nastave (MZO,2020).

Ovisno o epidemiološkoj slici određene škole, županija odnosno grad je donosio odluku o modelu provođenja nastave. Zsigurno je najučinkovitiji model A na koji smo svi naučeni i priviknuti, no sa gledišta akademskog obrazovanja model C je donio brojne prednosti navedene od strane studenata. Neke od tih prednosti su ušteda novca zbog smanjenog putovanja prema fakultetima, ali i ušteda novca za hranu te napitke između predavanja, zatim ušteda vremena koje se najviše odnosi na putovanje te smanjena ovisnost o rasporedu, odnosno bolja organiziranost vremena koje imamo.

No isto tako postoji i niz mana koje donosi model C, a neke od njih su nedostatak socijalizacije, problematika s internetskim vezama koja posebno vrši pritisak na studente tijekom online ispita, te razni distraktori koji ometaju samostalan rad.

Možemo zaključiti da je i sa strane gledišta nastavnika i gledišta učenika najučinkovitiji oblik rada baš onaj na koji smo naviknuti, a to je rad uživo. Nijedna internetska platforma ne može zamijeniti odnos učenik-učitelj, učenik-učenik kao rad i komunikacija uživo.

8. Vrednovanje na daljinu

Vrednovanje je izuzetno složen proces koji zahtijeva visok stupanj kompetentnosti učitelja, a obuhvaća praćenje učenikova napretka, procjenu sposobnosti, provjeravanje dostignutih ishoda učenja te potom klasificiranje navedenog u određene kategorije koje nazivamo ocjenjivanjem (I. Batarelo K. i suradnici).

„Pravilnik o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi“ (MZO, 2019: 1) vrednovanje definira kao „sustavno prikupljanje podataka u procesu učenja i postignutoj razini ostvarenosti odgojno-obrazovnih ishoda, kompetencijama, znanjima, vještinama, sposobnostima, samostalnosti i odgovornosti prema radu , u skladu s unaprijed definiranim i prihvaćenim metodama i elementima“.

Pristupi u vrednovanju na daljinu trebaju biti objektivni i ukazivati na nedostatke u učenju kao i poučavanju. Ako će navedeni kriteriji biti zadovoljeni, vrednovanjem na daljinu bit će zadovoljni i učenici i njihovi roditelji, kao i učitelji i škola (I. Batarelo K. i suradnici).

Prije izrade kriterija vrlo je važno unaprijed isplanirati satove i aktivnosti, a u tome će svakom nastavniku od velike pomoći biti „Upute za vrednovanje i ocjenjivanje tijekom nastave na daljinu“ (MZO, 2020) u kojima je istaknuto kako je potrebno odvojiti važne sadržaje od onih manje važnih kako bi se usvojila znanja, vještine i sposobnosti (MZO, 2020).

Jedan od zahtjeva koji razlikuje vrednovanje na daljinu od vrednovanja u nastavnom procesu uživo jest taj da je učitelju potrebno dulje vrijeme i poseban napor da svojim učenicima pošalje povratne informacije u kojima će im opisati i objasniti nedostatke ili vrijednosti uratka (I. Batarelo K. i suradnici).

U radu od kuće, samoregulacija i motivacija učenika za učenje može biti u padu, pa se u Uputama (MZO, 2020) posebno naglašava potreba za definiranjem pravila „škole u kući“ pri čemu veliku ulogu ima poimanje obrazovanja od strane roditelja. Osim što učenici moraju usvojiti ishode učenja, prioritet svakog nastavnika je osigurati dobrobit svakog učenika i poticati ga na kontinuiran rad u novonastalim uvjetima (MZO, 2020).

Vrednovanje na daljinu je dio same nastave na daljinu. Ono pred učitelje i nastavnike stavlja poseban izazov zbog izrade novih kriterija u suradnji sa svojim učenicima, zbog mogućih tehničkih poteškoća tijekom praćenja nastave na daljinu. No, spretnošću i angažiranošću nastavnika i učitelja vrednovanje na daljinu ne mora predstavljati problem, već priliku za stjecanjem novih radnih iskustava.

8.1. Problematika ocjenjivanja na nastavi klavira

„Neujednačenost u ocjenjivanju učenika klavira rezultat je magneta u ušima ispitne komisije. U talentiranih i dobronamjernih članova komisije magnet privlači dobro, a u sveznajućih zanatalija samo loše!“ (Perelman, 2004). Ocjenjivanje, kao način vrednovanja podrazumijeva „pridavanje brojčane ili opisne vrijednosti rezultatima praćenja i provjeravanja učenikova rada“(MZO, 2019:1). Ocjenjivanje je završni čin u sklopu vrednovanja. Ocjenjivanje učenika koji pohađaju nastavu klavira je kao i poput ocjenjivanja drugih školskih predmeta. Ono služi kao procjena učenikova rada i njegovih sposobnosti. Isto tako služi kao poticaj i motivacija, no ponekad i upozorenje da nešto nije u redu (J. Zlatar, 2015). Tijekom školske godine nastavnik prati rad i napredovanje svog učenika te ga ocjenjuje godišnjom ocjenom. Na kraju školske godine učenik polaže godišnji ispit na kojem dobiva ispitnu ocjenu od strane članova ispitne komisije. No dakako, po mom mišljenju, najveći utjecaj bi trebala imati ocjena učenikova mentora, odnosno nastavnika koji tijekom cijele godine prati rad i napredovanje svog učenika. Vrlo je važna i pravovremena priprema učenika za godišnji ispit. Svaki nastavnik mora mudro izabrati određeni program kojim će učenik reprezentirati svoje umijeće pred komisijom. Program je najbolje sastaviti prema sposobnostima tog učenika jer će tako najbolje pokazati što zna i može.

Svaka škola, kao i svaki odjel u toj školi, ima svoje kriterije. S godinama i s iskustvima ti se kriteriji mogu povisiti, odnosno sniziti. Pri ocjenjivanju na godišnjem ispitu pred komisijom u obzir se uzimaju sljedeći čimbenici: a) sviračko-glazbena znanja, odnosno koliko je učenik muzikalan i tehnički spretn, b) odnos prema notnom tekstu i njegova realizacija, odnosno točnost notnog teksta i svih zapisanih oznaka, c) razumijevanje skladbe, odnosno poznavanje stila što rezultira i samom interpretacijom, i d) doživljenost izvedbe, odnosno uživljenost i udubljenost u skladbu (Zlatar, 2015). Nakon dogovorenih kriterija svaki učenik se ocjenjuje ocjenom od nedovoljan (1) do odličan (5) na temelju odsviranog programa.

9. Javni nastupi, koncerti i seminari za vrijeme Covid-19

Proglašenjem pandemije sve na što smo bili naučeni naglo je stalo. Osim prelaska raznih djelatnosti „na daljinu“ bila su odgođena i brojna javna okupljanja pod koja spadaju svi javni nastupi, koncerti i seminari karakteristični za djelatnost glazbenih škola, ali i općenito. Popuštanjem mjera iz mjeseca u mjesec, pa tako sve do danas, uz mnoga ograničenja koncerti i javna okupljanja ponovo su zaživjeli te se život polako vratio u normalu. Kao što se nastavni proces preselio u virtualni svijet, tako su i nastavnici glazbenih škola bili primorani osmišljavati i organizirati prosviravanja i produkcije svojih učenika preko virtualnih platforma. Nedostaci tih prosviravanja su slični kao i kod nedostataka nastave na daljinu, a to su problemi s internetskom vezom, neposjedovanje tehnologije za održavanje nastave, loša kvaliteta zvuka, nedovoljna spretnost i informiranost ili nastavnika ili učenika za informatičke djelatnosti. Kao jedna od pozitivnih strana tzv. virtualnih produkcija bila je ta da se pojavila suradnja između mnogih različitih škola. Nastavnici iz različitih glazbenih škola diljem Hrvatske iskoristili su svoja poznanstva te spojili svoje učenike kako bi nastupili jedni pred drugima iz udobnosti vlastitih domova. Sve to je rezultiralo velikim zadovoljstvom učenika jer se nakon nekog vremena, u kojem smo svi bili zatvoreni u svojim kućama, krenulo nešto događati i ponovo buditi. Danas, kad se svijet donekle ponovno vratio u normalu, zahvalni smo na svakom održanom koncertu, i kao izvođači i kao slušatelji.

10. Zaključak

Do prije nekoliko godina svima nam je bilo gotovo nezamislivo da se život preko noći može toliko promijeniti. Vođeni raznim uputama i preporukama bili smo primorani prilagoditi se novom načinu življenja i iskoristiti sve njegove prednosti te pokušati savladati nedostatke. Brojne promjene znatno su utjecale na sve grane djelatnosti kao i na stanje društva. Glazbene škole, kao i ostale odgojno-obrazovne ustanove, dobile su priliku za novi, drugačiji način rada koji je i do sada ostao kao opcija održavanja nastave. Nove suradnje, na virtualan način, između različitih škola, nova poznanstva među učenicima, razvijanje svijesti o mogućnostima virtualnog svijeta, sve su to prednosti i pouke koje možemo izvući iz tadašnje situacije. Kao što narodna poslovice kaže „svako zlo za neko dobro“.

11. LITERATURA

1. BATARELO KOKIĆ, I., CAR, S., KOLAK, A. i sur. (2020). *Školovanje od kuće i nastava na daljinu u vrijeme HR – COVID-19*. Zagreb: Element
2. PERELMAN, N. (2004). *Na satu klavira*. Zagreb: J. Zlatac
3. POŽGAJ, J. (1975). *Metodika glazbenog odgoja u osnovnoj školi*. Zagreb: Muzička biblioteka
4. TIMAKIN, E. M. (1998). *Klavirska pedagogija*. Zagreb: J. Zlatac
5. ZLATAR, J. (2005). *Oabrana poglavlja iz metodike nastave klavira*. Zagreb: J. Zlatac

MREŽNI IZVORI

1. Carnet (2018). *Digitalne tehnologije kao potpora praćenju i vrednovanju*. [Online] Dostupno na: https://pilot.e-skole.hr/wpcontent/uploads/2018/03/Prirucnik_Digitalnetehnologije-kao-potpora-pracenju-i-vrednovanju.pdf [Pristupljeno 10. ožujka 2022.]
2. JAKŠIĆ, A., MITROVIĆ, K., ĆURČIĆ, J., GRAČANIN, D. (2021.) *Tradicionalna VS. Onlajn nastava : prednosti i izazovi*. [Online] Dostupno na: http://www.trend.uns.ac.rs/stskup/trend_2021/radovi/T1.3/T1.3-9.pdf [Pristupljeno: 9. travnja 2022.]
3. LASIĆ, K. (2015). *Uloge nastavnika u tradicionalnoj i kvalitetnoj školi*. [Online] Dostupno na: https://www.researchgate.net/profile/Katarina-Lasic/publication/342365009_ULOGI_NASTAVNIKA_U_TRADICIONALNOJ_I_KVALITETNOJ_SKOLI/links/5ef10519a6fdcc73be94eed6/ULOGI-NASTAVNIKA-UTRADICIONALNOJ-I-KVALITETNOJ-SKOLI.pdf [Pristupljeno 12. Ožujka 2022.]
4. Ministarstvo znanosti i obrazovanja (2020). *Akcijski plan za provedbu nastave na daljinu*. [Online] Dostupno na: <https://skolazazivot.hr/akcijski-plan-za-provedbunastave-na-daljinu-prijedlog/> [Pristupljeno: 9. travnja 2022.]
5. Ministarstvo znanosti i obrazovanja (2020). *Modeli i preporuke za rad u uvjetima povezanim s COVID-19*. [Online] Dostupno na: [https://mzo.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Modeli%20i%20preporuke%20za%20provedbu%20nastave%20u%202020-2021%20\(29.8.2020\).pdf](https://mzo.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Modeli%20i%20preporuke%20za%20provedbu%20nastave%20u%202020-2021%20(29.8.2020).pdf) [Pristupljeno: 15. travnja 2022.]

6. Ministarstvo znanosti i obrazovanja (2020). *Upute za vrednovanje i ocjenjivanje tijekom nastave na daljinu*. [Online]

Dostupno na:

<https://mzo.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Obrazovanje/Upute-za66vrednovanje/Upute%20za%20vrednovanje%20i%20ocjenjivanje%20tijekom%20nastave%20na%20daljinu.pdf> [Pristupljeno: 20. ožujka 2022.]

7. SMILJČIĆ, I., LIVAJA, I., ACALIN, J. (2017). *ICT u obrazovanju*. [Online]

Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/184689> [Pristupljeno 20. travnja 2022.]